

กระบวนการทัศน์สุขภาพ แบบบูรณาการ

ขณะที่เขียนคุยกับผู้อ่านนี้ นพ.โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ กำลังจะจัดประชุมเกี่ยวกับการปรับกระบวนการทัศน์ทาง
การแพทย์และสุขภาพของสังคมไทยครั้งที่ ๒ ลึกที่สุดของการปฏิรูป ระบบสุขภาพคือ การปฏิรูปทฤษฎี หรือแนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพ
ซึ่งในที่นี้ใช้คำว่ากระบวนการทัศน์

ทฤษฎีหรือทฤษฎีทัศน์ว่าอะไรคืออะไรเป็นเรื่องสำคัญที่สุดในการกำหนดการปฏิบัติ ถ้าทฤษฎีเป็นสัมมาทฤษฎี การปฏิบัติที่
ตามมาก็เป็นสัมมาปฏิบัติ ถ้าเป็นมิถิลาทฤษฎีก็เป็นมิถิลาปฏิบัติ วิธีคิดของมนุษย์ในยุคต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน จะปรับเปลี่ยนมาเรื่อย ๆ
กล่าวคือ

๑. การคิดตามสัญชาตญาณแบบดั้งเดิม
๒. การคิดแบบไสยศาสตร์
๓. การคิดเชิงวัฒนธรรม
๔. การคิดเชิงวิทยาศาสตร์
๕. การคิดแบบบูรณาการ

ขณะนี้อยู่ในยุคที่ ๔ คือการคิดเชิงวิทยาศาสตร์และกำลังจะเคลื่อนเข้าไปสู่ยุคที่ ๕ คือการคิดแบบบูรณาการ

การคิดเชิงวิทยาศาสตร์ได้ให้ความรู้ที่คมชัด เกิดความก้าวหน้าแบบทันสมัยมากมาย แต่ก็ยังเป็นความรู้แบบแยกส่วน
คือ เน้นเรื่องวัตถุ หรือเป็นกระบวนการทัศน์สุขภาพแบบวัตถุนิยม คือ เน้นเฉพาะกายหรือส่วนที่เป็นวัตถุ จึงไม่ครบ เมื่อไม่ครบ
ก็เกิดปัญหาเป็นอันมาก จำเป็นต้องปรับกระบวนการทัศน์ไปสู่กระบวนการทัศน์สุขภาพแบบบูรณาการ คือคิดถึงเชื่อมโยง
ของมิติ ทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางปัญญา ซึ่งในแต่ละมิติมีปัจจัยเป็นอันมากที่เข้ามาสัมพันธ์กัน อันก่อให้เกิดดุลยภาพ
(สุขภาพดี) หรือเสียดุลยภาพ (สุขภาพเสีย)

เราจึงควรร่วมมือกันสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่เกี่ยวกับสุขภาพ อันเป็นกระบวนการทัศน์ที่มีความเป็นบูรณาการ

ประเวศ วะสี